

OBSAH

Úvod

Jaroslav Vančát, Katarína Přikrylová

Proč vizuální gramotnost 7

VÝCHODISKA VIZUÁLNÍ GRAMOTNOSTI 18

Karina Kottová

Demokratizace umění 19

Vymezení problematiky 19

Kvantita nebo kvalita 20

Diverzita 24

Demokratizace dominantní tradice versus kulturní demokracie 27

Osvícenství jako kritické sebe-vědomí 28

Proměna muzea umění a jeho vztahu k publiku 31

Miroslava Kafková, Ivan Špirk

Obraz. Jaké jsou jeho možnosti a meze podle předních současných českých malířů? 42

Metody 42

Malíři – získaná data 43

Kazuistika – příklad ze školní praxe 46

Małgorzata Sępnik

Vizuální gramotnost v kontextu sociologie umění – umělecké dílo jako sociální zrcadlo 52

Stanisław Ossowski – průkopník polské sociologie umění 53

Umělec jako produkt doby 55

Umělecké dílo jako sociální zrcadlo – vybrané případové studie 58

Lenka Vráblíková

Feministický akční výzkum – Jak studovat na umělkyni? 61

Vzdělávání a umění jako nástroje emancipace 62

Metoda zkoumání: feministický akční výzkum	64
Feministický akční výzkum Jak studovat na umělkyni? na FaVU VUT	65
Formát projektu a jednotlivé události	67
Výsledky výzkumu	72

ČÁST VÝZKUMNÁ A APLIKAČNÍ

Radka Růžičková

Vztah uplatnění změny velikosti objektu k budování představy prostoru ve výtvarném projevu žáků základní školy	77
Výtvarná výchova – pluralitní proces	77
Tvorba dynamických obrazových vyjádření na základní škole	78
Zobrazení prostoru – renesanční model	79
Principy vidění „do hloubky“	81
Příprava výzkumu	82
Kauzistika vybraných prací žáků	83

Marie Hlávková

Analýza současného stavu výuky videoartu na školách a základní východiska pro vznik metodiky videoartu	85
---	----

Lucie Hajdušková

Videostudie ve výtvarné výchově – metodologické otázky	99
The power of videostudies?!	100
Příklady z praxe - problémy a možnosti videostudie	103

Anabela Moura

Použití kvalitativních metod v portugalské výtvarné výchově s důrazem na akční výzkum: OBRAZY A IDENTITA - Prostřednictvím digitálního umění k výchově občanů	108
Charakteristika metody akčního výzkumu	110
Silné a slabé stránky akčního výzkumu	112
Návrh výzkumu	113
Místo výzkumu	113
Účastníci výzkumu	114
Techniky sběru dat	114

Akční plán	115
Výsledky	119
Reflexe a hodnocení výzkumu/akce	120

Věra Uhl Skřivanová

Česko-bavorská báze porozumění v oblasti uměleckého vzdělávání aneb komparace možností naplňování kompetence vizuální komunikace na gymnáziích.	122
Zpráva z česko-bavorského výzkumu v oblasti cílových kategorií uměleckého vzdělávání.	122
Komparace cílových kategorií uměleckého vzdělávání v kurikulárních dokumentech pro gymnázia České republiky a Bavorska.	122
Systém dílčích oborových kompetencí a jejich podíl na všeobecném vzdělávání.	125
Komparace očekávaných výstupů kurikulárních dokumentů v podobě dílčích oborových kompetencí	126
Způsoby realizace kurikula v praxi českých a bavorských gymnázií ..	127
Interpretace a komparace potenciálně realizovaných výstupů vyučování.	128
Usouvztažnění vzorku realizovaných výstupů vyučování a očekávaných výstupů kurikulárních dokumentů pro gymnázia ČR a Bavorska.	134
Diskuse	136

Miloš Štofko

Psychodidaktika a její aplikace v procesuální výtvarné výchově na slovenských ZŠ.	137
Obsah psychodidaktiky v procesuální výtvarné výchově	137
Vztah didaktických konceptů a žákovských prekonceptů v PVV	139
Psychodidaktická koncepce vyučování procesuální výtvarné výchovna 1. a 2. stupni ZŠ	142
Specifický vztah PVV k různým aspektům lidského psychomotorického procesu	143
Výtvarná klasifikace psychomotorických procesů	144

Jindřich Lukavský

Konceptová analýza aranžmá výtvarných úkolů na 1. stupni ZŠ...	146
Teoretická východiska	146
Příklady konceptové analýzy	150
Výrazová hra „Perun“	151
Výrazová hra „Ostrov snů“	153
Výrazová hra „Sen“	154
Závěry	157

Katarína Přikrylová

Výjimka ve vnímání a její přínosy pro kvalitativní výzkum a vizuální gramotnost.	160
Místo synestezií v pojmu gramotnost	161
Nesrovnalosti	161
Pregramotní vybava	162
Vliv tématu na design výzkumu	162
Několik dalších výzkumných sdělení a potíže	164
Pochopení	166
Souhrn	167
Resume	168
Résumé	169
Zusammenfassung	170
Literatura	172
Přílohy	187
Seznam příloh	187
Autoři	210
Rejstřík	214